

مقدمه

یونجه در بین گیاهان علوفه‌ای از اهمیت و امتیاز خاصی برخوردار است. این گیاه علاوه بر داشتن پروتئین بالا، حاوی ویتامین‌های A، B و C است. این محصول بخش مهمی از تغذیه دام‌ها را تشکیل داده و به صورت تر و خشک استفاده می‌شود. از طرفی کشت آن باعث بهبود وضعیت خاک برای کشت محصولات بعدی می‌شود.

آفات یونجه

۱ - سرخرطومی برگ یونجه (*Hypera postica*)

مرفولوژی

حشره کامل، سرخرطومی کوچی به طول ۵ تا ۷ میلی‌متر با رنگ قهوه‌ای روشن تا خاکستری مایل به سیاه است (شکل ۱) و شاخک آنها از نوع زانویی است. روی پرونوتوم و در قسمت وسط دو نوار سیاه رنگ وجود دارد که توسط نوار سفید باریکی از هم جدا می‌شوند. این نوار روی بالپوش‌ها هم وجود دارد و تا دو سوم طول بالپوش‌ها ادامه دارد.

شکل ۱- مورفولوژی آفت سرخرطومی برگ یونجه

نحوه خسارت

مراحل مختلف لاروی و حشره کامل از برگ و ساقه یونجه تغذیه می‌کنند ولی خسارت عمده آن مربوط به مرحله لاروی و چین اول یونجه است. خسارت لاروهای سن یک و دو قابل توجه نیست بلکه خسارت اصلی توسط سنین سه و چهار وارد می‌شود. در شرایطی که تعداد لاروهای سنین مختلف بیش از ۵۰ عدد در متر

مربع باشد، تمام برگ‌های یونجه در اثر تغذیه لاروها نابود و خشک می‌شوند و مزرعه آلوده از دور سفید به نظر می‌رسد.

زیست‌شناسی

زمستان را به صورت تخم در ساقه‌های یونجه و یا حشره کامل در بقایای گیاهی و زیر پوستک درختان اطراف مزرعه، لابلای علف‌های هرز یا در عمق یک تا سه سانتی‌متری خاک سپری می‌کند. همزمان با مساعد شدن هوا، تخم‌ها تفریخ شده و لاروهای سن اول و دوم از جوانه مرکزی تغذیه می‌کنند. لاروهای سنین چهارم و پنجم از تمام قسمت‌های برگ به جز رگبرگ‌ها (شکل ۲) تغذیه می‌کنند. شفیره در لابلای برگ‌های یونجه و یا خار و خاشاک کف مزرعه تشکیل می‌شود. حشرات کامل نسل بهاره، اوایل خرداد ظاهر می‌شوند. اگر زمستانگذرانی به شکل حشره کامل باشد پس از مساعد شدن هوا، پناهگاه‌های زمستانه را ترک کرده و بعد از کمی تغذیه تخم‌گذاری می‌کند. حشرات با خرطوم خود در ساقه‌های جوان و لطیف یونجه فرورفتگی ایجاد کرده و در هر حفره حداقل دو و حداکثر ۵۷ تخم می‌گذارد. ماده پس از تخم‌گذاری روی تخم‌ها را با ماده‌ای می‌پوشاند که پس از اندک زمانی قهوه‌ای تیره می‌شود.

شکل ۲- نمونه‌ای از نحوه خسارت آفت سرخرطومی برگ یونجه

کنترل

برداشت زود هنگام یونجه با دروگر بشقابی، چرانیدن پاییزه مزرعه و عدم آبیاری مزرعه یک هفته پس از برداشت از روش‌های کنترل زراعی این آفت هستند.

در کنترل بیولوژیک این آفت استفاده از زنبورهای پارازیتوئید لارو مانند *Bathyplectes curculionis*، استفاده از زنبورهای پارازیتوئید سفیره، استفاده از قارچ *Entomophthora sphaerosperma* روی لاروهای آفت و استفاده از قارچ *Beuveria bassiana* روی حشرات کامل مرسوم است.

برای کنترل شیمیایی این آفت زمانی که میانگین لاروها در هر تور ۲۰ عدد باشد، کنترل شیمیایی با آفت‌کش‌های مناسب توصیه می‌شود. این شیوه کنترل در اواخر اسفند و اوایل فروردین که دشمنان طبیعی هنوز فعالیت خود را آغاز نکرده‌اند، مناسب است.

منبع

مینایی، کامبیز (۱۳۹۵). جزوه درسی آفات درختان میوه دانه‌دار و هسته‌دار، دانشگاه شیراز.

Tomlin, C. S. (2000). The pesticide manual, 12th ed. BCPC.

Whitaker, P. (1998). Important issues in ecologically sound integrated pest management. Am. Entomol. 3:148-153.

